

LEGĂMÂNT & DIALOG

DESCOPERĂ CREDINȚA –
UN STUDIU AL PERICOPEI CU RABINUL SACKS

Traducere: Magda Zucker

Singurătate și credință

Behalotecha 5780

De multă vreme sunt intrigat de un pasaj anume a pericopei din această săptămână. După o ședere îndelungată în deșertul Sinai, poporul este pe cale să înceapă cea de-a doua parte a călătoriei sale. Nu mai merg *dinspre*, ci *către*. Nu mai părăsesc Egiptul, călătoresc către Țara Făgăduinței.

Tora inserează o prefață îndelungată a acestei povești, pe durata primelor zece capitole din Bamidbar (Numeri). Poporul este numărat. Ei sunt adunați, trib după trib, în jurul Tabernacolului, în ordinea în care vor merge. Sunt făcute pregătiri pentru purificarea taberei. Sunt confecționate trompete din argint, menite să adune poporul și să le dea semnalul când să înainteze. Apoi, în cele din urmă, începe călătoria.

Ce urmează este un monumental anticlimax. Mai întâi este o plângere nespecificată (Num. 11:1-3). Apoi, citim astfel: Adunării de oameni, i-a venit poftă, și copiii lui Israel au început să plângă, și să zică: „Cine ne va da carne să mâncăm? Ne aducem aminte de peștii pe care-i mâncam în Egipt, și care nu ne costau nimic, de castraveți, de pepeni, de praz, de ceapă și de usturoi. Acum ne-am pierdut pofta: nu mai vedem nimic altceva înafară de această mană.” (Num. 11:4-6).

Oamenii par să fi uitat că în Egipt erau sclavi, oprimați, că fii lor erau uciși, și că au strigat spre Dumnezeu să îi elibereze. Amintirea pe care tradiția evreiască a păstrat-o despre mâncarea pe care o aveau în Egipt era pâinea sclaviei și gustul amărăciunii, nu carne și pește. Cât despre remarcă lor că primeau mâncare fără niciun cost, de fapt îi costa ceva și anume libertatea lor.

Comportamentul lor a avut ceva monstruos și a declanșat în Moshe ceea ce astăzi am numi o criză:

El l-a întrebat pe Domnul, “De ce ai adus aceste necazuri asupra servitorului Tău? Ce am făcut să Te nemulțumesc încât să pui povara acestor oameni asupra mea? Am zămislit eu acest popor? I-am dat eu naștere? ... Eu singur nu voi

putea să duc tot poporul acesta; povara este mult prea grea pentru mine. Dacă așa te porți cu mine, mai bine omoară-mă – iar dacă mai am vreo trecere în ochii Tăi – nu mă lasă să-mi văd nenorocirea ” (Num. 11:11-15)

Acesta a fost cel mai de jos punct al carierei lui Moshe. Tora nu ne spune direct ce se întâmplă cu el, dar putem deduce din răspunsul lui Dumnezeu. El îi spune să desemneze șaptezeci de înțelepți cu care să împartă povara conducerii. Putem deci deduce că Moshe suferea din cauza lipsei de companie. Devenise omul credincios singuratic.

El nu a fost singurul om din Tanach care se simtea atât de singur încât s-a rugat să moară. La fel a făcut și Eliahu atunci când Izabela a emis un mandat pentru arestarea și uciderea sa, după confruntarea pe care a avut-o cu profeții lui Baal. (Regi I, 19:4). La fel și Ieremia, atunci când poporul, în repetate rânduri, i-a ignorat avertismentele. (Ier. 20:14-18). De asemenea, Iona, atunci când Dumnezeu i-a iertat pe locuitorii din Ninive, făcând ca avertismentul lui că cetatea va fi distrusă în patruzeci de zile să pară absurd. (Iona 4:1-3). Profeții se simțeau singuri și ne-ascultați. Purtau o povară grea a singurătății. Simțeau că nu pot continua.

Sunt puține cărți care să exploreze acest teritoriu mai în profunzime decât cartă Psalmilor. Din nou și din nou auzim disperarea regelui David:

Ostenit-am întru suspinul meu. În fiecare noapte îmi inund așternutul în plâns și îmi scald patul în lacrimi. (Ps. 6:6)

*Până când, Doamne? Mă vei uita neîncetat?
Până când îți vei ascunde fața de mine? (Ps. 13:1-2)*

*Dumnezeu meu, Dumnezeu meu, de ce m-ai abandonat?
De ce ești atât de departe de a mă salva, atât de departe de plângerile mele? (Ps. 22:2)*

Din adâncuri strig către tine, Doamne... (Ps. 130:1)

Și mai sunt mulți alți Psalmi într-o notă asemănătoare.

Similar, putem urmări până în vremurile moderne. Rav Kook, atunci când a ajuns în Israel, scria: “Nu este nimeni, tânăr sau bătrân, cu care să îmi pot împărtăși gândurile, care să îmi poată înțelege punctul de vedere, iar asta mă obosește cumplit”¹

Chiar mai candid este regretatul Rabbi Joseph Dov Soloveitchik. La începutul faimosului său eseu *Omul credincios singuratic*, scrie: “Sunt singuratic.” El continuă, “Sunt singuratic pentru că uneori mă simt respins și îndepărtat de toată lumea, fără a-i exclude chiar pe cei mai apropiați prieteni, iar cuvintele psalmistului ‘Tatăl și mama mea m-au abandonat’ îmi sună chiar frecvent în minte, asemeni cântecului plin de jale al turturicii.”² Acesta este un limbaj extraordinar.

¹ Igrot ha-Ra'ayah 1, 128.

² Joseph Dov Soloveitchik, *The Lonely Man of Faith*, Doubleday, 1992, 3.

În momentele de singurătate, am găsit o mângâiere semnificativă în aceste pasaje. Ele îmi spuneau că nu sunt singur în sentimentul meu de singurătate. Și alții au simțit asta înaintea mea.

Moshe, Eliahu, Ieremia, Iona și Regele David au fost unii dintre cei mai mari lideri spirituali care au existat vreodată. Atât de puternic este realismul psihologic al Tanahului, încât ne oferă o imagine a ce se întâmpla în sufletele lor. Erau persoane deosebite, însă erau totuși umani, nu super-oameni. Iudaismul a evitat constant una dintre tentațiile cele mai puternice ale religiei: să estompeze limitele dintre cer și pământ, transformând eroii în zei sau semi-zei. Cele mai remarcabile personalități ale istoriei timpurii a iudaismului, nu au considerat ușoare sarcinile primite. Nu și-au pierdut niciodată credința, însă uneori a fost adusă aproape de punctul în care să cedeze. Această onestitate fără compromisuri a Tanachului este ceea ce îl face atât de convingător.

Crizele psihologice pe care le-au experimentat sunt de înțeles. Aveau de îndeplinit sarcini aproape imposibile. Moshe a încercat să transforme o generație de sclavi într-un popor liber și responsabil. Eliahu a fost unul dintre primii profeți care să îi critice pe regi. Ieremia trebuia să îi spună poporului lucruri pe care acesta nu voia să le audă. Iona a trebuit să se confrunte cu faptul să iertarea lui Dumnezeu se extinde chiar și asupra inamicilor Israelului și poate inversa profețiile de distrugere. David a trebuit să se confrunte cu provocări politice, militare, spirituale și, în același timp, în planul vieții personale.

Povestindu-ne despre lupta lor spirituală, Tanachul ne transmite un lucru având consecințe covârșitoare. În izolarea, singurătatea și disperarea lor, aceștia au strigat către Dumnezeu “din adâncuri”, iar Dumnezeu le-a răspuns. El nu le-a făcut viețile mai ușoare. Însă i-a ajutat să nu se simtă singuri.

Chiar singurătatea lor este ceea ce le-a adus o apropiere unică de Dumnezeu. În pericopa acestei săptămâni, în capitolul următor, Dumnezeu însuși este cel care apără onoarea lui Moshe împotriva spuselor lui Miriam și Aaron. După ce și-a dorit să moară, Eliahu l-a întâlnit pe Dumnezeu pe muntele Horeb, într-o “voce scăzută și liniștită”. Ieremia a găsit puterea de a continua să profetească, iar Iona a primit o lecție despre compasiune chiar de la Dumnezeu Însuși. Fiind separați de contemporanii lor, ei s-au apropiat de Dumnezeu. Au descoperit profunzimea spiritualității singurătății.

Scriu aceste rânduri în timp ce cea mai mare parte a lumii este încă într-un stadiu de izolare completă din cauza pandemiei coronavirusului. Oamenii nu se pot întâlni. Copiii nu pot merge la școală. Nunțile, ceremoniile de Bar și Bat Mitzva și înmormântările, sunt lipsite de mulțimile care ar participa în mod normal. Sinagogile sunt închise. Cei îndoliați nu pot rosti Kadish. Aceste vremuri sunt fără precedent.

Mulți oameni se simt singuri, anxioși, izolați, lipsiți de companie. Pentru a le veni în ajutor, Natan Sharansky a publicat un video descriind cum a suportat anii de singurătate în Gulagul Sovietic, fiind prizonier al KGB-ului. Din zeci de cronici ale celor care au trecut prin astfel de experiențe, inclusiv regretatul John McCain, izolarea este una dintre cele mai înfricoșătoare pedepse. În Tora, pentru prima oară expresia “nu este bine” apare în versetul “Nu este bine ca omul să fie singur” (Gen. 2:18).

Însă există o utilitate în dificultate și mângăiere în singurătate. Atunci când ne simțim singuri, nu suntem singuri, deoarece chiar și cei mai mari eroi ai spiritului uman s-au simțit astfel uneori – Moshe, David, Eliahu și Iona. La fel și rabini moderni precum Rav Kook și Rabbi Soloveitchik. Chiar însingurarea lor este ceea ce le-a permis să dezvolte o relație mai profundă cu Dumnezeu. Atingând adâncurile, au ajuns pe culmi. L-au întâlnit pe Dumnezeu în liniștea sufletului lor și s-au simțit îmbrățișați.

Acest aspect nu este menit să minimizeze șocul sau consecințele pandemiei de coronavirus. Însă putem prelua din curajul acestor persoane, din vremurile biblice până în cele moderne, care au simțit puternic izolarea, însă s-au îndreptat către Dumnezeu, și l-au descoperit pe Dumnezeu îndreptându-se spre ei.

Cred că izolarea poate conține, în cadrul său, posibilități de spiritualitate. Putem să o folosim pentru a ne aprofunda spiritualitatea. Putem citi cartea Psalmilor, re-conectându-ne la una dintre cele mai impresionante scrieri religioase poetice pe care lumea a cunoscut-o vreodată. Putem să ne rugăm mai puternic, din inimă. Și putem găsi mângăiere în poveștile lui Moshe și ale celorlalți care au trecut prin momente de disperare, dar care le-au depășit, având credința întărită de întâlnirea Divinului. Atunci când simțim cel mai intens singurătatea, descoperim că nu suntem singuri, “căci Tu esti cu mine”.

Shabat Shalom

Pentru mai multe articole ale Rabinului Sacks, vă invităm să vizitați www.rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • Toate drepturile sunt rezervate
Biroul Rabinului Sacks este susținut de The Covenant & Conversation Trust